МБДОУ «Центр развития ребенка - детский сад №39
«Золотой петушок» г. Альметьевска» /
Муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе Әлмәт шәһәре
"Баланың сәләтен үстерү үзәге - 39 нчы
"Алтын әтәч" балалар бакчасы "

Педагогик киңәшмә утырышында
каралды һәм кабул ителде
беркетмә № 1 "31" 08 2022 ел
20__

РАСЛЫЙМ:
№ 39 нчы "Алтын әтәч"
балалар бакчасы мөдире
_______ Р.М. Зайнуллина
№ 62 "31" 08 2022 ел

2022 -2023 нче уку елына

рус һәм башка милләт балаларын

татар теленә өйрәтүче тәрбиячесенең

ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Төзеде:
балаларны татар теленә өйрәтүче тәрбияче:
Сунгатуллина
Дамира Дамир кызы

Әлмәт
2022 нче ел

Эчтәлек

I нче бүлек. Максат.
1.0.Аңлатма язуы……………………………………………………………………......3
Норматив – хокукый документлар ………………………………………………......3-4
1.1. Программаның максаты һәм бурычлары…………………………………………..…..4
1.2.Программа принциплары………………………………………………………......4-6

1.3. Милли состав…………………………………………………………………….... 7
1.4. Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр…………………………………………7-8
1.4.1. “Татарча сөйләшәбез” , “Минем өем” проекты, 4 – 5 яшь…………………………..7-8
1.4.2. “Татарча сөйләшәбез” , “Уйный – уйный үсәбез” проекты, 5 – 6 яшь……………..8-9
1.4.3. “Татарча сөйләшәбез” , “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”
проекты, 6 – 7 яшь…………………………………………………………………......…9
1.4.4. Рус төркемнәрендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр…………………………………………………………..……………………9-10
II нче бүлек. Эчтәлек.
2.1. Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү..………………………………………10-11
2.2. Белем бирүдә эш төрләре һәм формалары……………………………………...…. 11
2.3.Комплекслы – тематик план……………………………………………………...12-14
2.3.1. “Татарча сөйләшәбез” , “Минем өем” проекты, 4 – 5 яшь……………...……… 12-14
2.3.2. “Татарча сөйләшәбез”, “Уйный – уйный үсәбез” проекты, 5 – 6 яшь…………...14-17
2.3.3. “Татарча сөйләшәбез” , “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”
проекты, 6 – 7 яшь…………………………………………………………………….....17-20
2.3.4. Ана теленнән комплексслы - тематик планнар. 20
2.3.5. “Туган телдә сөйләшәбез”, 6 – 7 яшь………………………………………………..20-22
2.3.6. “Туган телдә сөйләшәбез”, 5 – 6 яшь………………………………………………..22-23
2.4. Еллык план…………………………………………………………………..….…23-28
IIIнче бүлек. Оештыру.
3.1. Материаль – техник яктан тәэмин ителеш……………………………………………28-29
3.2. Үстерешле – предметлы тирәлекне оештыру………………………………….........29
3.3. Программалар һәм методик яктан тәэмин ителеш. ………………………………..…29
3.4. Тәрбиячене эш көне бүленеше (Циклограмма)………………………………….29-32
3.5. Белем бирү эшчәнлеге челтәре………………………………………………………....32
3.6. Кулланылган әдәбият……………………...……………………………………......32-33
Кушымта.
Диагностика…………………………………………………………………………….34

1.0.Аңлатма язуы.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары нигезендә кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә өйрәтү программасы, укыту-методик комплектлары (УМК) төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләрен, “Минем өем” (4-5 яшь), “Уйный – уйный үсәбез” (5-6 яшь), “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” (6 - 7 яшь) проектларын үз эченә ала. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына, сөйләм барлыкка килү концепциясенә (Л. С. Выготский, В. В. Давыдов, Е. И. Пассов, П. Я. Гальперин), гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана. Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар, интерактив уеннар тора.

Яңа сүз өйрәткәндә, сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәрҗемәсе бирелә; төрле эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтеп) өйрәтелә; уеннар кулланып (“Ватык телефон”, “Кайтаваз”...) ныгытыла; хәтердә калдыру максатыннан төрле уеннар оештырыла: “Исемен әйтсәң бирәм”, “Мин күрсәтәм, син әйт”, “Сорап ал”, “Серле кәрзин”.

Өйрәнгән лексиканы сөйләмдә кулланганда “Бу кем?”, “Кем юк?”, “Кәрзиндә нәрсә бар?”, “Нәрсә юк?”, “Серле янчык”, “Әйе-юк”, “Дөресен әйт” дидактик уеннары уйнала.

Аралаша белү күнекмәләре булдырганда “Әйдәгез танышабыз”, “Кунакны сыйла”, “Кибеттә”, “Кафеда”, “Телефоннан сөйләшү”уен ситуацияләре оештырыла.

Пиктограммалар мәктәпкә әзерлек төркемендә, яңа сүзләр (фигыльләр) белән беренче тапкыр таныштырганда гына кулланыла. Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләре өчен уртак сүзләргә таяна ала.

Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар кертү, баету хуплана.

Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш. Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлеге аша (ситуатив күнегүләр, сюжетлы рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла.

Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм әти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтиҗә бирә.

Норматив – хокукый документлар:

Федераль дәрәҗәдә:

 Федеральный Закон Российской Федерации «Об образовании в РФ» от 29.12.2012 №273

 Приказ Минобрнауки РФ от 17 октября 2013 г. № 1155. Зарегистрирован в Минюсте России 14 ноября 2013 г., регистрационный №30 384 «Об утверждении Федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования»

 Приказ Минобрнауки «Об утверждении Порядка разработки примерных основных образовательных программ, проведения их экспертизы и ведения реестра примерных основных образовательных программ» от 28 мая 2014года, № 594

 Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 15 мая 2013 г. N 26 г. Москва "Об утверждении СанПиН 2.4.1.3049-13 «Санитарно эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы дошкольных образовательных организаций»;

 Приказ Минтруда России №544н от 18 октября 2013 г. Об утверждении профессионального стандарта «Педагог (педагогическая деятельность в сфере дошкольного, начального общего, основного общего, среднего общего образования) (воспитатель, учитель)». Зарегистрировано в Минюсте 6 декабря 2013, № 30550;
 Приказ от 30 августа 2013 года N 1014 Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам - образовательным программам дошкольного образования;
 Приказ Минтруда России №544н от 18 октября 2013 г. Об утверждении профессионального стандарта «Педагог (педагогическая деятельность в сфере дошкольного, начального общего, основного общего, среднего общего образования) (воспитатель, учитель)». Зарегистрировано в Минюсте 6 декабря 2013, № 30550;

Республика дәрәҗәсендә:
 Закон Республики Татарстан от 22 июля 2013 г. № 68-ЗРТ "Об образовании"
 Закон Республики Татарстан "О языках народов Республики Татарстан" № 1560-XII от 8 июля 1992 года

Учреждения дәрәҗәсендә:
 Устав МБДОУ № 39«Золотой петушок»;
 Годовой план работы на текущий учебный год

1.1. Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшы итеп сөйләшергә өйрәтү.

Бурычлар: 1. Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшыитеп сөйләшергә өйрәтү;
2. Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәҗәләрен формалаштыру;
3. Бәйләнешле сөйләм үстерү;
4. Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау(тоемлау) сәләтен булдыру.

1.1. Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

Бурычлар: 1.Сөйләмне аралашу чарасы булараккамилләштерү, файдалана белүкүнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3.Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

1.2. Программа принциплары:
1. Үстерелешле өйрәтү;
2. Өйрәтү барышында тәрбияләү;
3. Фәннилек;
4. Эзлеклелек һәм системалылык;
5. Аңлаешлылык;
6. Балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә
алу;
7. Гуманлылык;
8. Күрсәтмәлелек.
Балалар белән эшләү процессында *сүзлек эше* зур урын ала. Сүзлек эше- бәйләнешле сөйләмнигезе. Балалар бакчасында сүзлек эшенең өчбурычы чишелә:
1. Иң беренче чиратта, гомумикулланылыштагы лексика хисабына (предметларны, аларның төп билгеләрен, сыйфатларын, алар белән эш-хәрәкәтләрен атау)
сүзлекне баету.

2. Сүзлеккә төгәллек кертү. Балаларга сүзне әйтү үрнәген бирү, аны һәр бала белән күп тапкыр кабатлау.
3. Сүзлекне активлаштыру.
Сөйләмнең грамматик төзелешен формалаштыруның төп шарты – тәрбияченең, өлкәннәрнең грамоталы сөйләме һәм сөйләмнеңморфологик, синтаксик ягын, сүзъясалу ысулларын үзләштерү буенча үткәрелә торган күнегүләр.
Аваз культурасы тәрбияләү буенча эш аның сөйләм сулышы, ишетеп кабул итү, артикуляция аппаратын үстерү һ. б. шундый компонентларны үз эченә ала.
Бәйләнешле сөйләм үстерү сөйләмнең ике формасын - диалоглы һәм монологлы сөйләмне күздә тота. Диалоглы сөйләм үстерүдә сорау-җавап формасы, балаларның үзләренең сорау бирә, бер-берсенә мөрәҗәгать итә белүе – иң отышлы формалар. Балаларның кечкенә хикәяләрне мөстәкыйль төзи белүе монологлы сөйләм барлыкка килүдә мөһим күрсәткеч булып тора.
Балаларны матур әдәбият һәм халык иҗатыбелән таныштыру– сөйләм үсешенең әһәмиятле бурычы һәм чарасы. Матур әдәбият һәм халык иҗаты белән таныштыру түбәндәге бурычларны чишкәндә тормышка ашырыла:
1. Дөньяны бербөтен итеп кабул итүне, күзаллауларны формалаштыру.
2. Әдәби сөйләмне үстерү.
3.Эстетик зәвыкны, әдәби әсәрне кабул итүне үстерү.
Туган телгә өйрәтү, сөйләм үстерү бурычларын чишкәндә өйрәтүнең төрле методлары, алымнары, чаралары кулланыла. Шундый чараларның берсе булып, бармак уеннары тора.
Хәрәкәтләнү активлыгы югарырак булган саен, балаларның сөйләме тизрәк һәм яхшырак үсеш ала, сөйләм сыйфаты, төрлелеге белән аерылып тора. Бармак уеннары баш мие эшчәнлегенә, интеллект үсешенә уңай йогынты ясый. Чыннан да, физиологлар, психологлар үткәргән тикшеренүләр (Л.С. Выготский, И.П. Павлов, А.Р. Лурия, А.А. Леонтьев һ.б.) хәрәкәтләнү һәм сөйләм моторикасының үзара бәйле булуын исбатлыйлар.
Балалар белән эшләү дәверендә төрле предметлар тотып биюләр, уеннар киң кулланыла. Нәниләр уенчыкларны яшерәләр, эзлиләр, табалар. Мондый уеннар балаларда зур кызыксыну уята, тәрбияче күрсәткән хәрәкәтләрне балалар тырышып кабатлыйлар, “куян булып сикерәләр”, “кошлар булып очалар”, җим чүплиләр”, “аю кебек алпан- тилпән йөриләр”, “әтәч булып кычкыралар” һ.б. Бу уеннарда музыка әсәрләрен куллану балаларның фонематик ишетү сәләтен, ритмикасын, эмоциональ сферасын да баета, үстерә.
УМКда өч белем бирү өлкәсе каралган:
1**. «Танып – белү»** белем бирү өлкәсе табигать, аның үзенчәлекләре, экологик бәйләнешләр белән таныштыру; ел фасыллары турында белемнәрен тирәнәйтүне үз эченә алган.
2**. «Аралашу»** белем бирү өлкәсе нәниләрдәтуган телгә мәхәббәт тәрбияләү, матур әдәбиятәсәрләре белән кызыксыну, авазларны дөресәйтү, бәйләнешле сөйләм культурасы булдыру, диалогик сөйләм чараларын үз эченә алган.
3. **«Матур әдәбият»** белем бирү өлкәсе кешеләрне һәрчак яхшыга гына өнди, акыллы, тапкыр булырга киңәш итә, шигырьләр, хикәяләр, әкиятләр белән таныштыруны, балаларны әдәби телдә сөйләшергә өйрәтүне максат итеп куя.

1.2. Программа принциплары.

1.Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.
2.Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үзүзенчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләментехник чаралар ярдәмендә (аудио-видеоязмада) тыңлау (аудирование), телүзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;
3.Күрсәтмәлелекпринцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрлеэшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә- юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

4.Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

5.Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, иҗади сәнгать, музыка.

6.Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

7.Белем бирүне комплекслы-тематик принципкакорып оештыру;

8. Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар телматериалын бик теләп үзләштерәләр.

9.Белем бирү эшчәнлегенең дидактикпринцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

10. *Индивидуальләштерү принцибы* – телөйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту.Балаларның яшьүзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торганчаралар.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностикматериаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проектөчен аудиоязмалар, анимационсюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм –күрсәтмәрәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек(пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эшформаларының, практик гамәлиалымнарның, чараларның әһәмияте зур.

Төп эш төрләре булып түбәндәгеләртора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчыкбелән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннарөйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармактеатры, битлекләр, костюмнар, театркүрсәтү (әти-әниләргә, башка төркембалаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уены, зарядка уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

1.3. Милли (националь) состав

Группа	Количество детей	Тат. Нац.	Рус. Нац.	Смешанные браки	Другие
«Дружная семейка»	25	4	11	7	3
«Солнышко»	27	11	7	7	2
«Алые паруса»	24	6	8	9	1
«Домовята»	21	8	7	5	1
«Неваляшка»	21	10	4	4	3
«Семицветик»	15	8	3	2	2

1.4.Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр

1.4.1 . Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)
“Минем өем” проекты

Лексик минимум – якынча 62 сүз. “Минем өем” проекты темалары (“Гаилә”,“Ашамлыклар”,“Уенчыклар”,“Саннар”) буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз)*, яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю),* ашамлыклар *(алма, ипи, сөт, чәй)* һәм саннар *(бер, ике, өч, дүрт, биш)* хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. *Алма бир. Мә, алма*.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

-Бу кем? – Бу әти.

-Бу нәрсә? – Бу туп.

Нинди? соравын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү.

-Туп нинди? – Кечкенә.

-Машина нинди? – Матур.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-Бу нәрсә? – Бу туп.

Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).

-Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган боерык-биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү *(мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал).*

-Мә, куян. – Бир куян.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белергә өйрәтү, сүзләрне дөрес, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне *(әйе, юк)* дөрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.
Син кем? – Мин Коля.
Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар өйрәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Гаилә, уенчыклар, ашамлыклар һәм саннар хисабына сүз байлыгы бар. Өйрәнгән сүзләрне, кыска фразаларны аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап үти. Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белә. Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.
Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 62 сүз кулланып татар телендә аралаша. Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар. Әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә. Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә. Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә. Раслаучы, инкарь итүче сүзләрне дөрес куллана белә.
Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана. Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә. Татар телендә сөйләшү теләге бар.

1.4.2. Зурлар төркеме (5-6 яшь)
“Уйный – уйный үсәбез” проекты

Лексик минимум – якынча 45 сүз. “Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”**,** **“**Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.
Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, карават, баллы, ничә, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар).*
Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.
Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне ныгыту, урынлы куллану. *(Әйе, юк)*
Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.
- *Бу кызыл тәлинкә.*
“Минем өем” проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләрне ныгыту *(аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла)*, яңа боерык фигыльләрне *(ки, сал)* сөйләмдә аңлап дөрес куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар. Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта 107 сүз кулланып татар телендә аралаша.
“Уйный-уйный үсәбез” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар”**,** **“**Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.
Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә.
Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне аңлый, урынлы куллана. Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дөрес куллана. Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дөрес куллана белә.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

1.4.3.Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты

Лексик минимум – якынча 60 сүз. “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” **, “**Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”,“Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру: *син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем, бу нәрсә, нишли, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың, син нишлисең, сикер-сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер-йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла-җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр.*

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.

Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү. Монологик сөйләмне үстерү.

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре

Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар. Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә.

Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләре бар. Үзара һәм өлкәннәр белән 167 сүз кулланып татар телендә актив аралаша.

“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты темалары (“Гаилә”, “Ашамлыклар”, “Уенчыклар”, “Саннар” **, “**Яшелчәләр”, “Савыт-саба”, “Киемнәр”, “Шәхси гигиена”, “Өй җиһазлары”, “Бәйрәмнәр”, “Танышу”, “Тату гаилә”, “Дусларны сыйлыйбыз”, “Кунак килде”, “Кафега барабыз”, “Күңелле уеннар”, “Без циркта”, “Безнең дуслар”, “Чана шуабыз”, “Без биибез”, “Күңелле сәяхәт”, “Мәктәп”, “Без әкият яратабыз”) буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (танып – белү, уен, аралашу, музыка, хезмәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Бу кем? Бу нәрсә? Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Нишли? Син нишлисең? Кая барасың? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белә. Фигыльләрне урынлы куллана. Җырлар, шигырьләр белә.

1.4.4. Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр.

Икенче кечкенәләр төркеме

Ел дәверендә өйрәнгән сүзләрне, кыска фразаларны аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап үти. Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белә. Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә. Бер-берсе һәм өлкәннәр белән татар телендә аралаша. Әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә. Син кем?Бу кем? Бу нәрсә?Нәрсә эшли?Нинди? сорауларын аңлап, җавап бирә. Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә. Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана. Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә. Татар телендә сөйләшү теләге бар.

Уртанчылар төркеме

Сүз байлыгы бар. Үзара һәм зурлар белән татар телендә аралаша. Үзе турында тулы җөмләләр төзеп сөйли белә.Сөйләмендә ягымлы сүзләр,боерыкларны куллана . Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә. Нинди? Нишли?Ничә? соравына дөрес җавап

бирә. Иллюстрацияләргә карап әсәрләрнең исемен атый. Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Зурлар төркеме

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә. Диалогик һәм монологик сөйләм күнекмәләре бар. Үзара һәм өлкәннәр белән татар телендә актив аралаша. Сүзләрне гомумиләштерә белә.Капма –каршы булган сүзләрне атый. Җырлар, шигырьләр, мәкаль, табышмаклар белә. Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана, үзлектән сорау бирә белә.

Мәктәпкә әзерлек төркеме

Сөйләмне аралашу чарасы буларак файдалана белә. Диалоглы сөйләмдә ягымлы сүзләрне кулланып аралаша белә.Монологик сойләм күнекмәләре бар. Үзара һәм өлкәннәр белән татар телендә актив аралаша. Сүзләрне гомумиләштерә белә.Капма –каршы булган сүзләрне атый.

Рәсемгә карап, аның эчтәлеген сөйли. Җырлар,шигырьләр,мәкаль,табышмаклар,санамышлар,әкиятләр белә. Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана,үзлектән сорау бирә белә.

II нче бүлек. Эчтәлек.

2.1.Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү.

Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)

Бу яшьтә баланың өлкәннәр һәм яшьтәшләре белән аралашуда мөстәкыйльлеге үсеш ала. Балалар өлкәннәр белән практик эшләрдә (йомыш үтәү, күмәк уеннар) аралашуны дәвам итү өстенә интеллектуаль аралашуга да омтылалар. Бу күпсанлы сораулар (Нигә?, Ни өчен?, Нәрсә өчен?) бирүдә һәм өлкәннәрдән яңа информация алырга теләүдә күренә. Балаларның сүзлегендә теләктәшлек, кеше хәленә керә белү, кызгану сүзләре барлыкка килә. Яшьтәшләрен үзләренә җәлеп итү өчен балалар аралашуның ситуациясенә карап, интонация, ритм, сүз тизлеген җайлыйлар. Өлкәннәр белән аралашу вакытында сөйләм этикеты кагыйдәләрен үтәп, исәнләшү, саубуллашу, рәхмәт әйтү, гафу үтенү, юату, кызгану, кеше хәленә керә белү сүзләрен кулланалар. Бу яшьтә баланың сөйләме бәйләнешле һәм эзлекле була.

Зурлар төркеме (5-6 яшь)

Алтынчы яшьтә баланың сөйләм үсешендә мөхим үзгәрешләр барлыкка килә.

Авазларны дөрес әйтү бу яшьтә норма булып тора. Балаларда (чит телгә), татар теленә карата кызыксынулары арта, шул телдә сөйләшергә, җырларга, аудио – видеоязмалар тыңларга, телевизион тапшырулар карарга теләкләре үсә. Балалар сөйләмдә гомумиләштерүче, күпмәгънәле сүзләр, антонимнар, синонимнар куллана башлыйлар. Аларның сүзлеге профессияне, социаль учреждениеләрне аңлатучы сүзләр, фигыльләр, сыйфатлар хисабына баетыла. Балалар сөйләм әдәбе кагыйдәләрен өйрәнеп, мөстәкыйль рәвештә уенлы һәм эшлекле диалоглар төзергә, туры һәм кыек сөйләмне кулланырга өйрәнәләр, тасвирлау һәм хикәяләү монологында геройның хәлен, кәефен, эпитетлар һәм чагыштырулар кулланып, бирергә сәләтле. Балалар үзара кара – каршы сөйләшергә, үзләренә юнәлгән сөйләмне аңларга һәм шулай ук тиешле репликаны кулланып җавап бирергә сәләтлеләр. Бу яшьтәге балалар уен ситуацияләре, проблемалы – эзләнүле уен ситуацилярен барлыкка китереп, күрсәтмә әсбаплар, мәгълүмати – аралашу технологияләрен кулланып аралашырга өйрәнәләр.

Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)

Бу яшьтә баланың сөйләме төрле контингет кешеләре (өлкәннәр һәм яшьтәшләре, таныш һәм таныш булмаган кешеләр) белән аралашуга мөмкинлек бирә. Балалар авазларны дөрес

әйтү генә түгел, фонемаларны һәм сүзләрне таныйлар. Телнең орфологик системасын үзләштерү аларга исемнәрнең, фигыльләрнең һәм сыйфатларның катлаулы грамматик формаларын төзергә мөмкинлек бирә. Чит телгә карат тотрыклы кызыксыну үсә. Мәгълүмати – аралашу технологияләрен кулланып аралашырга өйрәнәләр, аудио – видеоязмалар, уку – укыту методик комплектларын кулланып предметны, аның билгесен, хәрәкәтен белдерүче сүзләрне һәм сүзтезмәләрне сөйләмдә, аралашуда актив кулланалар. Гади аралашу өчен кирәк булган сөйләм берәмлекләре белән балаларның лексикасы баей, сүз байлыклары арта.. Бу яшьтәге балалар төзелеше ягыннан катлаулы булмаган хикәя һәм сорау җөмләләр төзиләр. Татар телендә сөйләшүче әңгәмәдәшенең сөйләмен тыңлый белергә, нәрсә турында сөйләгәнен аңларга тырышалар. Телне аз белүләренә дә карамастан диалогларда катнашырга омтылалар. Мәктәпкә әзерлек төркеме балалары бик еш сөйләмдә катлаулы җөмләләр кулланалар. 6—7 яшьтә баланың сүз байлыгы арта. Диалог төзегәндә бала сорауларга тулы җавап бирергә, үзе сораулар бирергә, әңгәмәдәшен аңларга тырыша. Монологик сөйләм дә актив рәвештә үсә. Балалар эзлекле һәм бәйләнешле итеп сөйли алалар.

2.2. Белем бирүдә эш төрләре һәм формалары

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

2.3.Татар теленнән комплекслы - тематик планнар

2.3.1. Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)

“Минем өем “ проекты

Актив сүзләр	**Сөйләм үрнәге**	**Аудиоязма Эш дәфтәре Мультфильм**
Гаилә-36 сәгать		
әти әни	-Бу кем? -Әти(әни, бабай, әби, кыз, малай).	Аудиоязма №1-23 Дәфтәрдә эш №1-4
малай кыз	-Кем юк? -Әти(әни, бабай, әби, малай, кыз).	Мультфильмнар: 1.”Әйдәгез, дуслашыйк” 2.”Качышлы уйныйбыз” 3.”Шалкан”
мин исәнмесез сау булыгыз	-Исәнмесез. -Син кем? -Мин Коля(Оля) -Мин малай. -Сау булыгыз!	
исәнме	-Исәнме, әни(әти, бабай, әби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, әни (әти, бабай, әби,кыз, малай).	
эт песи	-Кем анда? -Мин песи. Мин-Мияу. -Кил монда. -Мин эт. Мин –Акбай. -Кил монда.	
әйе юк сау бул	-Син Коля? -Әйе, Коля. -Син малай(кыз)? -Әйе(юк).	
әби бабай	-Әти?(әни,бабай,әби,кыз,малай). -Әйе. -Әни?(әти,бабай,әби,кыз,малай). -Юк. -Малай? -Юк,кыз. -Кыз? -Әйе,кыз.	
әйбәт	-Хәлләр ничек? -Әйбәт.	
Ашамлыклар-27 сәгать		
ипи алма сөт чәй мә	-Мә,ипи(алма,сөт,чәй). -Рәхмәт,әби. -Коля, мә ипи(алма,сөт,чәй) -Рәхмәт.	Аудиоязма №24-39 Дәфтәрдә эш №5-10 Мультфильмнар: 1. “Тәмле”

рәхмәт тәмле кил монда утыр аша эч	-Мияу,кил монда. Утыр. (Акбай,Коля, Оля). -Оля, кил монда. Мә ипи (алма,сөт,чәй). Ипи(алма,сөт,чәй)тәмле(ме)? -Ипи(алма,сөт,чәй) тәмле. Рәхмәт. -Мә, тәмле алма(ипи). -Мә, ипи(алма) аша. -Мә, сөт(чәй) эч.	кибетендә” 2. “Азат кунак чакыра”
Уенчыклар-44 сәгать		
бир туп зур кечкенә матур курчак куян аю хәлләр ничек? уйна	-Бу нәрсә? -Туп (курчак,куян,аю). -Курчак (туп,куян,аю) бир. -Мә курчак (туп, куян,аю). -Бу нәрсә? -Аю (курчак,куян,туп). -Аю (курчак, туп, куян) нинди? -Аю (курчак,куян,туп) зур (кечкенә,матур,әйбәт). -Аю (курчак,куян,туп) нинди? -Аю (курчак,куян,туп) зур (кечкенә, матур, әйбәт). -Аю (курчак,куян,туп)? -Әйе. -Курчак (аю,куян,туп)? -Юк. -Бу нәрсә? -Аю (курчак,куян,туп). -Мә аю (курчак,куян,туп). Уйна. -Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна. -Аю (курчак,куян,туп) бир. -Аю (курчак,куян,туп) нинди? -Аю (курчак,куян,туп) зур. -Аю (курчак,куян,туп) кечкенә. -Мә, зур аю (курчак,куян,туп). -Мә, кечкенә аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак,куян), кил монда. Аша (утыр, эч, уйна). -Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю. -Туп (курчак, куян, аю) нинди?	Аудиоязма №40-53 Дәфтәрдә эш №11-13 Мультфильмнар: 1.“Паркка сәяхәт” 2.”Уенчыклар үпкәләгән” 3.”Күңелле уеннар” 4.”Акбай һәм Мияу мажаралары”

пычрак чиста ю	-Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). -Туп ю. -Туп чиста? -Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю-ю-ю-туп (курчак, аю, куян) ю.	
Саннар-6 сәгать		
бер ике өч дүрт биш	-Ничә? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. -Ничә малай? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. -Ничә кыз? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз. -Өч? -Юк. -Ике? -Әйе. -Ничә аю (туп, курчак, куян)? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Дәфтәрдә эш №14 Мультфильм 1.”Уйный-уйный саныйбыз”
Кабатлау-20 сәгать		
		Аудиоязма №25 Дәфтәрдә эш №61-64 Мультфильм: 1.”Күңелле ял итәбез”

2.3.2. Зурлар төркеме (5-6 яшь)
“Уйный – уйный үсәбез” проекты

АКТИВ СҮЗЛӘР	**СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ**	**АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ МУЛЬТФИЛЬМ**
КАБАТЛАУ - 6 СӘГАТЬ		
	«Минем өем» проекты буенча	Аудиоязма №1 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм «Шалкан»
ЯШЕЛЧӘЛӘР - 56 СӘГАТЬ		
кишер баллы ничә суган бәрәңге	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә кишер. -Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? -Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Мә зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Рәхмәт.	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6 Мультфильмнар: 1. «Баллы кишер» 2. «Уйный- уйный эшлибез» 3.«Юл маҗаралары»

кыяр кәбестә нинди алты җиде сигез тугыз ун кызыл сары яшел нәрсә кирәк?	-Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак). Кишер баллы. Алма баллы. -Мә, кишер (алма) аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рәхмәт. -Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Рәхмәт. -Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля. -Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак. -Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел). -Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк. -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? -Кирәк. -Коля, нәрсә кирәк? -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) кирәк. -Нинди кыяр? -Яшел (тәмле, чиста) кыяр. -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) ю. -Оля кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) юа.	4. «Кем эшләми, шул ашамый»

юа		
АШАМЛЫКЛАР – 15 СӘГАТЬ		
аш ботка	тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй). -Нәрсә кирәк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? -Тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, бәрәңге, кәбестә, кыяр). -Мә, аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, бәрәңге, кәбестә, кыяр) аша (эч). -Рәхмәт. Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле.	Аудиоязма №25-29 Дәфтәрдә эш №7,8 Мультфильм: «Аш бүлмәсе»
САВЫТ – САБА – 12СӘГАТЬ		
кашык тәлинкә чынаяк зәңгәр	-Кашык (тәлинкә, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тәлинкә, чынаяк)? -Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). -Ничә кашык (тәлинкә, чынаяк)? -(1-10) кашык (тәлинкә, чынаяк). -Мә, (1-10) кашык (тәлинкә, чынаяк). -Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр) кашык (тәлинкә, чынаяк).	Аудиоязма №30-37 Дәфтәрдә эш №9, 10 Мультфильмнар: 1. «Өч аю» 2. «Чисталыкта-матурлык»
КИЕМНӘР – 18 СӘГАТЬ		
күлмәк чалбар ки сал йокла	Яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар). Чиста күлмәк (чалбар). Матур күлмәк (чалбар). Күлмәк (чалбар) юк. -Оля, күлмәк (чалбар) бир. -Нинди күлмәк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). -Ничә күлмәк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмәк (чалбар). -Курчак, күлмәк (чалбар) ки (сал). -Оля, күлмәк (чалбар) бир. -Мә, күлмәк (чалбар). -Рәхмәт. Курчак, мә, күлмәк (чалбар) ки (сал). -Курчак, йокла	Аудиоязма №38-43 Дәфтәрдә эш №11, 12 Мультфильм: 1. «Киемнәр кибетендә» 2. «Шаян уенчыклар»
ШӘХСИ ГИГИЕНА – 6 СӘГАТЬ		
бит кул хәерле көн	-Хәерле көн. -Мә су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста.	Аудиоязма №43, 44-48 Эш дәфтәре №13, 14 Мультфильм: 1. «Ни өчен киемнәр

	-Әйе, бит (кул) чиста.	югалган?»
ӨЙ ҖИҺАЗЛАРЫ – 6 СӘГАТЬ		
өстәл урындык карават	-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мә зур урындык (өстәл, карават). -Кечкенә аю, мә кечкенә урындык (өстәл, карават). -Нәрсә кирәк? -Урындык (өстәл, карават) кирәк. -Нинди урындык? -Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) урындык. -Мә, зур урындык. -Рәхмәт.	Аудиоязма №49 Эш дәфтәре №15 Мультфильм: «Маша һәм өч аю»
БӘЙРӘМ «ТУГАН КӨН» 12 СӘГАТЬ		
яратам бар	-Мин алма (ипи, сөт, чәй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам. -Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. -Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам. -Нәрсә бар? -Туп (курчак) бар. -Нәрсә юк? -Туп (курчак) юк. *Бар, юк* сүзләрен кулланып, «Гаилә», «Яшелчә», «Уенчыклар» темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. «Кибетле» уеннары.	Аудиоязма №50-60 Эш дәфтәре №16-19 Мультфильмнар: 1. «Туган көн» 2. «Кем нәрсә ярата?»
БӘЙРӘМ «САБАНТУЙ» - 36СӘГАТЬ		
	Ел дәвамында өйрәнелгән сүзләр, сөйләм үрнәге кулланыла. «Гаилә», «Яшелчә», «Уенчыклар» темаларын кабатлау. «Кибетле» уеннары.	Аудиоязма №61-63 Мультфильм: «Сабантуй бәйрәме»

2.3.3.Мәктәпкә әзерлек төркеме (6-7 яшь)
“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар” проекты

Актив сүзләр	Сөйләм үрнәге	Аудиоязма Эш дәфтзре мультфильм
син кем? хәерле көн тычкан бу кем?	 -Хәерле көн, Даша(Егор)! -Хәерле көн, әни (әти, бабай, әби)! -Бу-әни(әти, кыз, малай)? -Әйе, әни (әти, кыз, малай...)	Аудиоязма №1, 2 Аудиоязма №3, 5 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм “Мияу адашкан” Аудиоязма №6 Дәфтәрдә эш №2 Аудиоязма №7,8 Дәфтәрдә эш №3

		Мультфильм”Аю баласы дөнья белән таныша”
бу нәрсә?	-Бу-туп (курчак, машина). -Нинди туп? -Кечкенә (зур, матур, чиста,...)	Аудиоязма №9,10 Дәфтәрдә эш№4
нишли? йоклый утыра	-Песи нишли? -Песи йоклый. -Әни нишли? -Әни утыра.	Аудиоязма №11 Мультфильм”Батыр Мияу һәм куркак Куянкай” Аудиоязма №12 Дәфтәрдә эш №5
ашый, эчә	-Егор нишли? -Егор ашый(эчә).	Аудиоязма №13,14
нишлисең? ашыйм, эчәм	-Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм.	Мультфильм”Тату гаилә” Аудиоязма №15 Аудиоязма №16-18
уйный, уйныйм утырам	-Даша(Егор), нишлисең? -Уйныйм. -Утырам.	Мультфильм”Юмарт аю” Аудиоязма №19
барам, кая барасың?	-Кая барасың? -Кафега барам.	Аудиоязма №20 Дәфтәрдә эш №6
син нишлисең?	-Син нишлисең? -Мин бәрәңге ашыйм (чәй эчәм, уйныйм, барам,утырам, йоклыйм).	Мультфильм “Кафега барабыз” Дәфтәрдә эш №7
сикер-сикерәм	Туп, туп, Матур туп, Сикер, сикер, Матур туп.	Аудиоязма №21-24
сикерә, йөгерә, төлке	Куян сикерә (йөгерә). Туп сикерә. Песи сикерә (йөгерә). Төлке сикерә (йөгерә).	Мультфильм “Урманда күңелле уеннар” Аудиоязма №25 Дәфтәрдә эш №8
йөгер-йөгерәм	-Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерәм.	Аудиоязма №26-29 Мультфильм “Көчлеләр, кыюлар, җитезләр”.
чәкчәк, өчпочмак	-Мин чәкчәк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм.	Аудиоязма №30-32 Дәфтәрдә эш №9 Мультфильм “Җәнлекләр спорт бәйрәмендә”
яшь	-Сиңа ничә яшь? -Алты яшь.	
бүре, керпе		Аудиоязма №33-35

	-Мин-бүре. Мин зур, матур, чиста.	
әтәч, тавык	Әтәч зур, матур.	Аудиоязма №36,37
		Дәфтәрдә эш №10
	Тавык кечкенә, матур.	Мультфильм «Циркта”
үрдәк		
		Аудиоязма №38,39
	-Син нәрсә?	Дәфтәрдә эш №11
	-Мин үрдәк.	Аудиоязма №40,41
чана		Дәфтәрдә эш №12
шуа		Мультфильм “Шаян
шуам	Куян чана шуа.	кошлар”
	Мин чана шуам.	Аудиоязма №42,43
		Аудиоязма №44
бие,		Дәфтәрдә эш №13
бии		Мультфильм “Урманда зур
биим	-Аю, әйдә, бие!	концерт”
		Аудиоязма №45-48
		Дәфтәрдә эш №14
ак, кара		
	-Даша кызыл шар ярата?	Аудиоязма №49-51
	-Юк.	
	-Даша яшел шар ярата?	Аудиоязма №52
җырла-	Әйе, мин яшел шар яратам.	Мультфильм “Акбай туган
җырлыйм		көнгә барырга әзерләнә”
	-Син нишлисең?	Аудиоязма №50,51,53,54
	-Мин җырлыйм.	Дәфтәрдә эш №15
	-Җырлыйбыз.	Мультфильм ”Мияуның
		туган көне”
зур рәхмәт		Аудиоязма №55
		Дәфтәрдә эш №16
	Зур рәхмәт.	Аудиоязма №56-58
		Дәфтәрдә эш №17
		Мультфильм “Урман
китап укый		китапханәсендә”
рәсем ясыйм	Кыз китап укый.	Аудиоязма №59-62
мәктәп		Дәфтәрдә эш №18
	Рәсем ясыйм-алма ясыйм.	Мультфильм “Уйный-уйный
		укыйбыз”
	Мәктәп.	Аудиоязма №63-67
укыйм		Аудиоязма №68
	-Кем укый?	
	-Мин укыйм.	Аудиоязма №69,70
		Дәфтәрдә эш №19
		Мультфильм “Урман
		мәктәбендә”
	Бик тәмле.	
дәфтәр		

	-Бу нәрсә? -Дәфтәр. -Нинди дәфтәр? -Зур (матур, кечкенә, чиста), ак (кара, кызыл, яшел, зәңгәр, сары) дәфтәр. -Ничә дәфтәр? -Алты (1-10) дәфтәр. Терем, терем, теремкәй, Зур түгел, кечкенә. Теремкәйдә тычкан яши, Теремкәйдә куян яши, Теремкәйдә бүре яши, Теремкәйдә төлке яши, Теремкәйдә аю яши.- Алар бик дус. -Кәҗә кая? -Әнә кәҗә кәбестә ашый. Кәҗә кәбестә ярата. -Мин ипи яратам. Песи, син нәрсә яратасың? -Мин сөт яратам. Сөт тәмле. -Мә, кәҗә, ботка аша. -Юк, мин кәбестә яратам. Кәбестә тәмле.	Аудиоязма №71 Мультфильм “Теремкәй” Аудиоязма №72 Мультфильм “Кем нәрсә ярата?” Аудиоязма №73 Аудиоязма №74-76 Дәфтәрдә эш №20 Аудиоязма №77,78

2.3.4.Ана теленнән комплекслы - тематик планнар
2.3.5. Туган телдә сөйләшәбез

Комплекслы тематик план
Мәктәпкә әзерлек төркеме

Проект темалары	**Эшчәнлек төрләре**	**Эшчәнлек саны**
1. Әйдәгез,танышабыз!	Әйдәгез, танышабыз	1
2. Тату гаилә	Минем өем	1
3. Абдулла Алиш иҗаты	А. Алиш иҗаты белән танышу.	1
4. Алтын көз	Алтын көз	1
5. Көзге байлык	Яшелчәләр	2
6. Көз күчтәнәчләре	Җиләк-җимешләр	1
7. Икмәк – яшәү терәге	“Игенченең тырышлыгы кырларыннан күренә”	1
8. Ашамлыклар	Ашамлыклар	1
9. Савыт-саба	Савыт-саба	2

10. Өй җиһазлары	Минем өем, өй җиһазлары	1
11. Милли киемнәр	Әбиемнең серле сандыгы	1
12. Минем туган җирем	Татарстан буйлап сәяхәт	1
13. Башкалам - Казан	Башкалам - Казан	1
14. Кыргый хайваннар	Кыргый хайваннар	2
15. Ишек алдында	Йорт кошлары	1
16. Кыш килде	Кыш килде	1
17. Кышкы уеннар	Кышкы уеннар	1
18. Кыш. Кышкы уеннар	Кыш. Кышкы уеннар	2
19. Кышлаучы кошлар	Кышлаучы кошлар	2
20. Киемнәр	Киемнәр	1
21. Муса Җәлил	Муса Җәлил	2
22. И туган тел, и матур тел...	Бөтендөнья телләр көне	1
23. Безнең шәһәр	Безнең шәһәр	2
24. Ямьле яз	Ямьле яз	2
25. Әкияттә кунакта	Әкияттә кунакта	1
26. Күчмә кошлар	Күчмә кошлар	2
27. Белем иленә сәяхәт	Белем иленә сәяхәт	2
28. Мәктәп	Без мәктәпкә барабыз	2
29. Урман-безнең байлыгыбыз	Урманда	1
30. Габдулла Тукай	Г. Тукай әкиятләренә сәяхәт	1
31. Әкияттә кунакта	«Эш беткәч, уйнарга ярый»	1
32. Белем иленә сәяхәт	Могҗизалар кыры	1
33. Без уйнарга яратабыз	Казанга спорт бәйрәменә барабыз	1
34. Җиңү бәйрәме	Алар безгә җиңү бүләк итте	1
35. Хуш бакчам, исәнме мәктәп	Кабатлау.	1

2.3.6. Туган телдә сөйләшәбез
Комплекслы тематик план
Зурлар төркеме

Проект темалары	**Эшчәнлек төрләре**	**Эшчәнлек саны**
1. «Яхшы сүз-җан азыгы»	Танышу	1
2. А.Алиш иҗаты	А.Алиш- балалар язучысы.	1
3. Хуш киләсең, ямьле көз!	Җәйләр үтте, көзләр җитте.	1
4. Көз күчтәнәчләре	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт	1
5. Мин яратам сине, Татарстан	Мин яратам сине, Татарстан	1
6. Төсләр дөньясы	Төсләр	1
7.Кем эшләми , шул ашамый.	Яшелчә салаты	1
8.Җиләк-җимешләр	Җимешләр	1
9.Минем гаиләм	Безнең гаилә	1
10. Табын янында	Савыт-саба кибетенә сәяхәт.	1
11.Киемнәрдә безне бизиләр	Кием кешене бизи	1
12.Салкын кыш. Кышкы уеннар.	Салкын кыш	1
13. Кунак булсаң-тыйнак бул	Без ашыйбыз	1
14. Киемнәр	Киенергә ярдәм ит	1
15. Йорт җиһазлары	Матур әдәбият белән таныштыру өстәл театры “Өч аю”.	1
16. Муса Җәлил безнең күңелләрдә.	Муса Җәлил безнең күңелләрдә.	1
17. Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа	Без әни белән кибеткә бардык	1
18.Без язны яратабыз	Яз килә.	1
19. Безнең канатлы дусларыбыз	Күчмә кошлар	1
20. Габдулла Тукай иҗаты	Габдулла Тукай	1
21. Чисталыкта-матурлык	Саулык-зур байлык	1
22. Җиңү алып килде май	Сугыш ветераннары белән очрашу	1

23.Кунак көтәбез	“Винни-пух кунакка бара”.	1
24.Хәрәкәттә-бәрәкәт	Минем яраткан спорт төре.	1
25. Чәчәкле җәй.	Чәчәкләр – тормыш яме	1
26. Күңелле сабантуй	Күңелле Сабантуй уеннары	1

2.4. Еллык план

Цель: повысить качество воспитательно-образовательного процесса по выполнению Государственной программы Республики Татарстан по сохранению, изучению и развитию государственных языков Республики Татарстан и других языков в Республике Татарстан в соответствии с Федеральным государственным образовательным стандартом дошкольного образования.

Задачи:

1. Совершенствовать интерактивную предметно-пространственную среду в соответствии ФГОС ДО как фактор разностороннего развития ребенка в ДОУ.
2. Развивать интеллектуальные способности и познавательные интересы дошкольников в процессе формирования элементарных математических представлений
3. Способствовать развитию игровой и трудовой деятельности дошкольников посредством реализации мероприятий направленных на повышения компетенции по социально-коммуникативной направленности развития детей.

Пополнение материальной базы татарского кабинета

Обновить предметную среду кабинета татарского языка новыми современными пособиями в соответствии с инновационными технологиями для работы с детьми по обучению языкам.

Пополнить развивающую среду кабинета игровым материалом для ОД познавательно-речевого цикла.

Разработать цикл дидактических игр к учебно методическому комплекту для всех возрастных групп.

Балалар белән эш.
Работа с детьми.

№	Наименование	Дата проведения	Ответственный
1.	Использовать УМК “Татарча сөйләшәбез” в работе с детьми 4-7 лет по обучению татарскому языку.	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.
2.	Продолжать проводить обучение детей родному, татарскому языкам, используя в работе УМК, инновационные методики, современные развивающие технологии, ТРИЗ-РТВ, моделирование, схемы,	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д

	мнемотехнику, пиктограммы, проектирование.		
3.	Проводить диагностику усвоения программного материала детьми средней, старшей, подготовительной группы.	Сентябрь 2021 года. Апрель 2022 года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
4.	Индивидуальная работа с детьми.	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
5.	Выявление одаренных детей и привлечение к участию в конкурсах и праздниках различного уровня.	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
6	Организовать и провести праздники, развлечения и другие мероприятия по ознакомлению с традициями, культурой и бытом татарского народа и народов РТ.	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
7.	Участвовать во всех городских мероприятиях, конкурсах.	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
8	Продолжать проводить системную работу с детьми, по ознакомлению с произведениями Г.Тукая, А.Алиша (просмотр мультфильмов, рисунки детей)	В течение года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
9.	Организовать воспитательно-образовательный процесс с детьми по нравственному воспитанию с учетом национального компонента во время ОД, режимных моментов, семейных клубах групп, в семье.	В течение года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.
10.	Тематическая неделя ко дню рождения М.Джалиля «М.Джалиля любим и помним» Тематические занятия, посвященные памяти поэта Выставка книг М.Джалиля Выставка детских рисунков	Февраль 2022 года	Воспитатель по обучению детей татаскому языку Сунгатуллина Д. Д

	по произведениям М.Джалиля		
11.	Международный день родных языков» Неделя татарской культуры ООД с использованием УМК Выставка детских рисунков «По тропинкам любимых сказок» Оформить стенд «Край родной – Татарстан»	Февраль 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
12	Развлечения: «Науруз»	Март 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
13	Городская акция «Мин татарча сөйләшәм”	Апрель 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
14	Городской конкурс чтецов среди образовательных учреждений АМР «Балачак бәйрәме».	Апрель 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д

Педагоглар белән эш.

Работа с кадрами. Методическая работа.

№	Наименование	Дата проведения	Ответственный
1	Республиканский конкурс русскоязычных педагогов «Я говорю и работаю по-татарски»	Октябрь, Ноябрь 2021года.	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
2.	Консультация «Принципы ознакомления с татарским языком и культурой в детском саду»	Январь 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
3.	Консультация «Организация игровой деятельности в процессе обучения детей родному языку в режимных моментах»	Февраль 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д

4.	Консультация «Роль изучения языков в развитии ребенка»	Февраль 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
5.	Консультация «Язык – основное средство приобщения к национальной культуре и источник народной мудрости»	Апрель 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
6.	Консультация «Создание двуязычной коммуникативно-ориентированной образовательной среды в ДОУ	Апрель 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д
7.	Консультация «Фольклор на занятиях татарского языка»	Май 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д

Ата-аналар белән эш.

Работа с родителями.

№	**Наименование**	**Дата проведения**	**Ответственный**
1.	Информационный стенд: «Использование УМК на музыкальных занятиях»	Ноябрь 2021 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.
2.	Информационный стенд: «Нет языка, нет народа»	Декабрь 2021 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.
3.	Наглядная агитация: «Изучаем татарский язык по УМК»	Декабрь 2021 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.
4.	Выпуск газеты «Золотой петушок»: «Моя малая Родина»	Февраль 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.
5.	Наглядная агитация: «День рождение М.Джалиля»	Февраль 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.

6.	Наглядная агитация: «Все о народных праздниках»	Март 2022 года	Воспитатель по обучению детей татарскому языку Сунгатуллина Д. Д.

III НЧЕ БҮЛЕК. Оештыру
3.1. Материаль - техник яктан тәэмин ителеш

Татар теле кабинеты	Белем бирү эшчәнлеге, индивидуаль, коррекцион эш, ата-аналар, педагоглар өчен консультацияләр, ачык эшчәнлекләр.	Зурлар һәм балалар өчен өстәлләр, урындыклар, компьютер, ноутбук, магнитофон, уенчыклар, дидактик, интерактив уеннар, балалар әдәбияты, тематик папкалар, альбомнар, укыту-методик комплект “Мин татарча сөйләшәм”, “Туган телдә сөйләшәбез” (демонстрацион, таратма материал, аудио, видео дисклар, маскалар, театрларның төрле төрләре), ТР һәм РФ символикасы.

3.2.Үстерелешле-предметлы тирәлекне оештыру.

Эш дәфтәрләре
Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Хәтер”, 2012
Зарипова З.М.“Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Хәтер”, 2012
Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балалар өчен эш дәфтәре, “Татарстан китап нәшрияты”, 2012
Тавышлы күрсәтмәлелек
Зарипова З.М. “Минем өем” проеты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012
Зарипова З.М. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012
Зарипова З.М. “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар”, проекты буенча 6-7 яшьлек балалар өчен укыту-методик комплектына аудиоязмалар. “Аксу” компаниясе, 2012
Зарипова З.М. “Минем өем” проекты буенча 4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012
Зарипова З.М. “Уйный- уйный үсәбез” проекты буенча 5-6 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар. “Аксу” компаниясе, 2012

3.3. Программалар белән һәм методик яктан тәэмин ителеш

Зарипова З.М. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. “Идел-Пресс”, 2013.
Зарипова З.М “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, “Хәтер”, 2011
Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, “Хәтер”, 2012
Зарипова З.М. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, “Татарстан китап нәшрияты”, 2012
Нургалиева М.С. “Увлекательное обучение”. Использование интерактивной доски при обучении дошкольников государственным языкам, 2013
Нургалиева М.С. “Дидактические игры по обучению русскоязычных детей
4 – 7 лет татарскому языку”. 2013

3.4.Балаларны татар теленә өйрәтү буенча тәрбиячененең эш көне бүленеше (циклограмма)

Понедельник	
7.00-7.30	Подготовка татарского кабинета к работе
7.30-8.30	Индивидуальная работа с детьми средней группы №1 «Дружная семейка»
8.30-8.50	Подготовка к ООД гр. №10 «Семицветик»
8.50-10.00	ООД гр. №10 «Семицветик»
10.00-10.10	Подготовка к ОО «РР» гр. №1 «Дружная семейка»
10.10-11.30	ОО «РР» гр. №1 «Дружная семейка»
11.30-11.10	Подготовка к ОО «РР» гр. №2 «Домовенок»
11.10-11.40	Игровая деятельность в подготовительной группе №2 «Домовенок» на тат. языке-ОО «РР» с целой группой
11.40-12.00	Индивидуальная работа с детьми старшей группы №9 «Алые паруса”
12.00-12.30	Индивидуальная работа с детьми подготовительной групп №3 «Неваляшки”
12.30-13.00	Обед
13.00-13.30	Подбор материала к игровой деятельности на тат.языке согласно календарному плану
13.30-14.30	Работа с документацией
14.30-15.00	Оснащение пед. процесса дидактическим материалом
Вторник	
7.00-7.30	Подготовка татарского кабинета к работе
7.30-8.00	Индивидуальная работа с детьми средней группы №1 «Дружная семейка»
8.00-8.30	Индивидуальная работа с детьми средней группы №6 « Солнышко»
8.50-9.10	Подготовка к ОО «РР» гр. №1 «Дружная семейка»
9.10-9.20	Подготовка к ООД гр. №3
9.20-10.30	ООД гр. №3 «Неваляшки»
10.30-10.40	Подготовка к ОО «РР» гр. №9 «Алые паруса»
10.40-11.05	Игровая деятельность в старшей группе «Алые паруса» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой
11.05-11.15	Подготовка к ОО «РР» гр. №6 «Солнышко»
11.15-11.35	Игровая деятельность в средней группе «Солнышко» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой
11.35-12.00	Индивидуальная работа с детьми подготовительной групп №10 «Семицветик»
12.00-12.30	Индивидуальная работа с детьми подготовительных групп №2,3 «Домовята», «Неваляшки»
12.30-13.00	Обед
13.00-14.00	Подбор материала к игровой деятельности на тат. языке согласно календарному плану
14.00-14.30	Консультация педагогов
14.30-14.50	Работа с документацией
Среда	
7.00-7.30	Подготовка татарского кабинета к работе
7.30-8.00	Индивидуальная работа с детьми средней группы №6 «Солнышко»
8.00-8.30	Индивидуальная работа с детьми старшей групп №9 «Алые паруса»
8.30-8.50	Подготовка к ОО «РР» гр. №6 «Солнышко»
8.50-9.10	Игровая деятельность в средней группе №1 «Солнышко» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой
9.10-9.40	Индивидуальная работа с детьми подготовительной групп №10 «Семицветик»
9.40-9.50	Подготовка к ООД гр. №2 «Домовята»
9.50-11.00	ООД гр. №2 «Домовята»
11.00-11.10	Подготовка к ОО «РР» гр. №9 «Алые паруса»
11.10-11.35	Игровая деятельность в старшей группе №9 «Алые паруса» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой
11.35-11.45	Подготовка к ОО «РР» гр. №10 «Семицветик»
11.45-12.15	Игровая деятельность в подготовительной группе №10 «Семицветик» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой
12.15-12.30	Работа с документацией

12.30-13.00 13.00-14.00 14.00-14.50	Обед Работа с методической литературой Консультация педагогов
Четверг 7.00-7.30 7.30-8.00 8.00-8.30 8.30-8.50 8.50-10.00 10.00-10.10 10.10-11.20 11.20-11.30 11.30-12.00 12.00-12.30 12.30-13.00 13.00-13.30 13.30-14.30 14.30-15.00 15.00-15.10 15.10-15.30	 Подготовка татарского кабинета к работе Индивидуальная работа с детьми старшей группы №9 «Алые паруса» Индивидуальная работа с детьми средней группы №1 «Дружная семейка» Подготовка к ООД гр. №2 «Домовята» ООД гр. №2 «Домовята» Подготовка к ООД гр. №10 «Семицветик» ООД гр. №10 «Семицветик» Подготовка к ОО «РР» гр. №3 «Неваляшки» Игровая деятельность в подготовительной группе «Неваляшки» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой Индивидуальная работа с детьми подготовительной группы №2 «Домовята» Обед Подбор материала к игровой деятельности на тат. языке согласно календарному плану Работа с родителями Самообразование Подготовка к ОО «РР» гр. №1 «Дружная семейка» Игровая деятельность в средней группе «Дружная семейка» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой
Пятница 7.00-7.30 7.30-8.00 8.00-8.30 8.30-8.50 8.50-10.00 10.00-10.10 10.10-11.10 11.10-11.20 11.20-11.40 11.40-12.30 12.30-13.00 13.00-13.30 13.30-14.00	 Подготовка татарского кабинета к работе Индивидуальная работа с детьми подготовительной группы №2 «Домовята» Индивидуальная работа с детьми подготовительной группы №3 «Неваляшки» Подготовка к ООД гр. №3 «Неваляшки» ООД гр. №3 «Неваляшки» Подготовка к ООД гр. №9 «Алые паруса» ООД гр. №9 «Алые паруса» Подготовка к ОО «РР» гр. №6 «Солнышко» Игровая деятельность в средней группе «Солнышко» на тат.языке-ОО «РР» с целой группой Индивидуальная работа с детьми подготовительной групп №10 «Семицветик» Обед Работа с документацией Консультация педагогов

3.5.Белем бирү эшчәнлеге челтәре

Понедельник	**8.50-10.00** **10.10-10.30** **11.10-11.40**	**гр №10** **гр №1** **гр №3**
Вторник Сишәмбе	**8.50-9.10** **9.20-10.30** **10.40-11.05** **11.15-11.35**	**гр №1** **гр №3** **гр №10** **гр №6**

Среда Чәршәмбе	**8.50-9.10 гр №6** **9.50-11.00 гр №1** **11.10-11.35 гр №9** **11.45-12.15 гр№10**
Четверг Пәнҗешәмбе	**8.50-10.00 гр №6** **10.10-11.20 гр№10** **11.30-12.00 гр №3** **15.10-15.30 гр №1**
Пятница Җомга	**8.50-10.00 гр №3** **10.10-11.10 гр №9** **11.20-11.40 гр №6**

3.6.Кулланылган әдәбият:

Зарипова З.М. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. "Идел-Пресс", 2013.

Зарипова З.М "Татарча сөйләшәбез". 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, "Хәтер", 2011

Зарипова З.М. "Татарча сөйләшәбез". 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, "Хәтер", 2012

Зарипова З.М. "Татарча сөйләшәбез". 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, "Татарстан китап нәшрияты", 2012

Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хәбибуллина И.Җ. Туган телдә сөйләшәбез: методик әсбап 4-5яшь – Казан: ИТҮ.- 2013.-256 б .

Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хәбибуллина И.Җ. Туган телдә сөйләшәбез. Методик кулланма 3-4яшь – Казан: Фолиант, 2013.-224 б .

Зарипова З.М. Туган телдә сөйләшәбез: 5-7 яшьлек балаларны туган телдә сөйләшергә өйрәтү буенча методик ярдәмлек. – Казан: ФОЛИАНТ

Балачак аланы – татар балалар балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен хрестоматия. – Казан:РИЦ,2012., Закирова К.В.

Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе Закирова К.В.

Әй уйныйбыз, уйныйбыз... Закирова К.В., Мортазина Л.Р.

Үстерешле уеннар ... Закирова К.В., Кадыйрова Р.Ә.

"Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак" К.В. Закирова, Л.Р.Мортазина(Балалар бакчасында уеннар).

КУШЫМТА

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАРНЫҢ ТАТАР ТЕЛЕНДӘСӨЙЛӘШӘ (АРАЛАША) БЕЛҮ КҮНЕКМӘЛӘРЕН ТИКШЕРҮ.

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасындатематик тикшерү (декабрь, январь) үткәрергә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1–2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада, проекцион техника экранында уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп, гомуми нәтиҗә ясала.

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың фамилиясе, исеме	Биремнәр				
		1	2	3	4	5
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәҗәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “**Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.**

Дидактик уен. "Бу кем?"*(Івариант)*

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

Дидиктик уен "Кем юк?" *(II вариант)*

(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

<u>Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"</u>

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге:Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларынакүрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

<u>Дидактик уен "Нәрсә юк?"</u>

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсәюк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...)Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

<u>Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"</u>

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткәнуенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

<u>Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"</u>

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балагауенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?"- "Алма"... ; "Бу кем?"-"Әти"...Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

<u>Дидактик уен "Серле янчык"</u>

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагыуенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

<u>Дидактик уен "Әйе-юк"</u>

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" -"Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...

<u>Югары балл (2.7-3)</u> — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

<u>Югары балл (2,7-3)</u> - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u>- аңлый, сораугa җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык "ашый" башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәҗә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыша.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).

Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбиячене "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

Дидактик уен "Курчакка бүләк".

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша." Мә, зур туп ", "Мә, кечкенә туп".

Дидактик уен "Дөрес сана".

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

Дидактик уен "Ничә?".

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп?- Биш туп.

Югары дәрәҗә (2,7-3)- әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

Уртача дәрәҗә (2-2.6) - 1-2 билгесен әйтә.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5.Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. ***Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".***

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?"- Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". -Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)"- Исәнме,әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?"- Әби (бабай) хәлләр ничек?- Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга("аша,эч") һәм саубуллашырга тәкъдим ителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була**.**

Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була**.**

<u>Уен ситуациясе "Бер - берең не сыйла ".</u>

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком".

- Мә, алма, аша.- Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле?- Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була**.**

<u>Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"</u>

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда.- Мә, туп, ю.

4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

<u>Югары дәрәҗә (2,7-3)</u> - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

<u>Уртача дәрәҗә (2-2,6)</u> - тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2</u>) - аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының “Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың фамилиясе, исеме	Биремнәр				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”, “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр

1.“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

<u>Дидактик уен “Бу нәрсә?”</u>

(Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

Бу нәрсә? (“Аш”...)

<u>Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”</u>

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

<u>Дидактик уен “Нәрсә юк?”.</u>

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

<u>Дидактик уен “Дөресен әйт”.</u>

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрнең исемен атый һәм күрсәтә.

<u>Югары балл (2.7-3)</u> — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.

б) Спроси как дела у Акбая.

в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.

г) Попрощайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

<u>Югары балл (2.7-3)</u> — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

<u>Уртачадан түбән балл (1-2)</u> – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам ителә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – 8-9 сүз.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – 5-6 сүз.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u>– 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. <u>Сюжетлы-рольле уен “Кибет”</u>

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

<u>Дидактик уен “Нинди?”.</u>

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрне белгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).
<u>Дидактик уен “Ничә?”.</u>
Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).
<u>Дидактик уен “Дөрес сана”.</u>
Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. *“Ничә...?”.*

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана**.**
<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – диалогта 2 сорауны аңлап куллана**.**
<u>Уртачадан түбән (1-2)</u>– диалогта 1 сорауны аңлап куллана**.**
5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).
<u>Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.</u>
“Син кем?” соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә.
К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:
Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

<u>Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.</u>
а) Тәрбияче:
К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
Мин Акбай.
Позови Акбая.
Акбай, кил монда.

б) У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку
Акбай, мә кызыл туп.
Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.
Мә, аш (ботка) (аша).

г) Что бы сьесть угощение попроси ложку.
Кашык бир.
Нинди кашык?
Зур, матур, зәңгәр кашык.
Рәхмәт.

<u>Уен ситуациясе “Кибеттә”.</u>
Бала белән бала аралашуы тикшерелә.
Исәнме! Хәлләр ничек?
Әйбәт, рәхмәт.
Аю бир.
Нинди аю?
Зур аю, чиста аю, матур аю.
Ничә?
Ике аю.
Мә, ике аю.
Рәхмәт.
Сау бул.
<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u>– аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының
“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың фамилиясе, исеме	Биремнәр				
		1	**2**	**3**	**4**	**5**
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн”,“хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, җырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр

1.“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)
<u>Дидактик уен “Бу нәрсә?”</u>
(Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, аю).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:
Бу нәрсә? (“бүре”...)
<u>Дидактик уен “Портфельдә нәрсә бар?”</u>
(Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).
Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:
-Портфельдә нәрсә бар?- (“Дәфтәр бар”...)
<u>Дидактик уен “Портфельдә нәрсә юк?”</u>
Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.
<u>Дидактик уен “Дөресен әйт”</u>
(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).
Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.
<u>Югары балл (2.7-3)</u> — 10-14 сүз.
<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану

(“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”, “Хәерле көн”,“Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.

(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

Дидактик уен: “Командир”

Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була.

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.

Югары балл (2,7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

Уртача балл (2-2,6) – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:

а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)

в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

Дидактик уен “Нинди?”.

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

Дидактик уен “Сана”.

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

Югары балл (2,7-3) – сорауларны аңлап куллана.

Уртача балл (2-2,6) – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана.

Уртачадан түбән (1-2)– русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”

Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).

Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).

Синә ничә яшь?- (6 (7) яшь).

Уен ситуациясе “Телефоннан сөйләшу”.(диалогны сан, сыйфат, күләм бирәмлеге кертеп баетырга була)
Исәнме. Хәлләр ничек?
Әйбәт.
Нишлисең?
Мин уйныйм. Син нишлисең?
Мин ашыйм.
Нәрсә?
Алма ашыйм.
Алма тәмле(ме)?
Әйе, алма тәмле.
Сау бул.

Уен ситуациясе “Кая барасың?” (*мәктәп, кафе, цирк һ.б.*)
Исәнме! Хәлләр ничек?
Әйбәт, рәхмәт.
Кая барасың?
Кафега барам.
Кафеда нәрсә бар?
(ашамлыклар атарга мөмкин)
Саша нишли?
Саша бәрәңге ашый.
4.***Ситуатив күнегү.***
а) Син нишлисең?
Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән (1-2)– аңлый, русча җавап бирә.

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү (беренче, икенче кечкенәләр төркеме)

Баланын белемнәрен ачыклау өчен тәкъдим ителә торган биремнәрнең эчтәлеге (уен формасында бирелә)

	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы	Сөйләмнең грамматик ягы		Уеннарда катнашу	Аваз культурасы	Бәйләнешле сөйләм	Баллар	Дәрәҗә
		Бу кем? Бу нәрсә?	Нәрсә эшли?	Нинди?		Минем кебек әйт	Үзең турында сөйләү (син кем?)	Рәсем буенча әңгәмә (сорау-җавап)	

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 17-21 балл	Бала сөйләмдә актив, аралаша.
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	Аңлый, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	Аңлый, сөйләшми.

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү(уртанчылар төркеме)

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм				Иллюстрациягә карап әсәрнең исемен атау	Нәтиҗә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Боерыкны куллана белү	Үзең турында сөйләү	Нинди? Нишли? соравына җавап бирү	Уенчыклар санау (ничә?)	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәҗә

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 17-21 балл	Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	Аңлый, русча җавап бирә.

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү(зурлар төркеме)

№	Баланың	Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм	Фольклор (мәкаль,	Нәтиҗә

	исеме, фамилиясе						табышмак)		
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләрне гомумиләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзең турында сөйләү	“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану	Аралаша белү (диалог)	Баллар	Дәрәҗә

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 17-21 балл	Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	Аңлый, русча җавап бирә.

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү (мәктәпкә әзерлек төркеме)

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, санамыш, табышмак, экиятләр)	Нәтиҗә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләрне гомумиләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзең турында сөйләү	Рәсем буенча сөйләү	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәҗә

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 17-21 балл	Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	Аңлый, русча җавап бирә.

Пронумеровано, прошнуровано,
скреплено печатью
44 (қырық төрт)
листа (ов)